

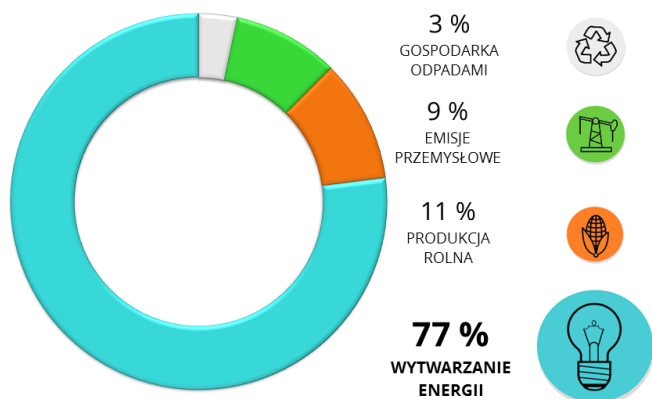
Odczuwalne już od kilku lat w Polsce zmiany klimatu, takie jak susza, długotrwałe upały, porywiste wiatry i intensywne ulewy są skutkiem działalności człowieka. Według raportów IPCC (ang. Intergovernmental Panel on Climate Change) utworzonego przez ONZ, główną przyczyną mającego wpływ na klimat dodatkowego efektu cieplarnianego jest spalanie paliw kopalnych w celu uzyskania energii. W tym procesie biorą udział wszystkie sektory gospodarki: energetyka, przemysł, transport, budownictwo, rolnictwo, hodowla czy leśnictwo. Największym klimatycznym winowajcą jest dwutlenek węgla, którego wiele powstaje także przy ogrzewaniu naszych domów kotłami na paliwa stałe, dodatkowo zanieczyszczające powietrze pyłami, tlenkami siarki, tlenkami azotu oraz rakotwórczymi benzoapirenami, które występują również na terenie Miasta Kielce.

Anomalie pogodowe, z którymi mamy do czynienia mogą prowadzić do utraty bioróżnorodności, pożarów dużych obszarów lasów, słabszych plonów i wysokich temperatur, mających wpływ na zdrowie i życie ludzi, szczególnie osób starszych, chorych czy gorzej odżywiających się.

Dlatego tak duże znaczenie mają nasze codzienne nawyki dotyczące tego jak żyjemy, poruszamy się, chłodzimy lub ogrzewamy nasze domy - czyli ile energii w różnych postaciach zużywamy.

Pozytywne skutki odczuwają nasze kieszenie i klimat, bo najlepsza, najtańsza, najczystsza, najmniej oddziałująca na środowisko i najzdrowsza energia to ta, którą możemy zaoszczędzić.

Emisje gazów cieplarnianych w krajach Unii Europejskiej wg sektorów

Źródło: Europejska Agencja Środowiska (EEA)

Mieszkańcy Kielc, wykorzystujący w domach i lokalach mieszkalnych w budynkach wielorodzinnych emisyjne źródła ciepła na paliwa stałe, mogą skorzystać ze wsparcia finansowego na ich likwidację i zastąpienie efektywnymi źródłami ciepła.

Planując tego typu termomodernizację warto sprawdzić aktualne zasady przyznawania dotacji.

Program Ograniczania Niskiej Emisji

Realizowany przez Gminę Kielce Program Ograniczania Niskiej Emisji (PONE) ma na celu przede wszystkim zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza i emisji dwutlenku węgla poprzez kompleksową likwidację użytkowanych na terenie miasta nieefektywnych źródeł ciepła, opalanych paliwem stałym (węgiel, miał, koks, drewno i inne). W tym celu Miasto Kielce udziela mieszkańcom dotacji na likwidację tzw. kopciuchów, zarówno w domkach jednorodzinnych, jak i w mieszkaniach w budynkach wielorodzinnych.

Informacje: Urząd Miasta Kielce, Wydział Gospodarki Komunalnej i Środowiska, ul. Strycharska 6, pok. 310, 311, tel. 41 367 64 66, 41 367 66 62 (w godz. 7.30 -15.30 w dni robocze).

Program Czyste Powietrze

Realizowany przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej Program Czyste Powietrze, jest kierowany do właścicieli domów. Oprócz analogicznych dla PONE celów, umożliwia również poprawę efektywności energetycznej jednorodzinnych budynków mieszkalnych poprzez ich termomodernizację z dofinansowaniem budżetu państwa.

Informacje: WFOŚiGW w Kielcach, al. ks. Jerzego Popiełuszki 41, tel. 41333 59 16 oraz gminny punkt konsultacyjno-informacyjny, ul. Kościuszki 25, pok. 10 (poniedziałek, środa w godz. 12.00-17, tel. 573 287 073).

Program Mój Prąd

Realizowany przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej Program Mój Prąd wspiera rozwój energetyki prosumenckiej, w której osoby wytwarzają energię na własne potrzeby, a jej nadwyżkę przekazują do sieci energetycznej. W programie można otrzymać częściowy zwrot kosztów zakupu instalacji fotowoltaicznej, magazynu energii lub ciepła oraz systemów zarządzania energią.

Informacje: NFOŚiGW w Warszawie, ul. Konstruktorska 3a, 02-673 Warszawa, infolinia: 22 45 90 800 (czynna w godz. 8.00-15.30 w dni robocze).

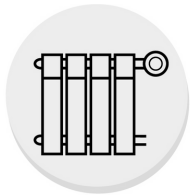
Kielce

Oszczędzaj dla kieszeni i KLIMATU

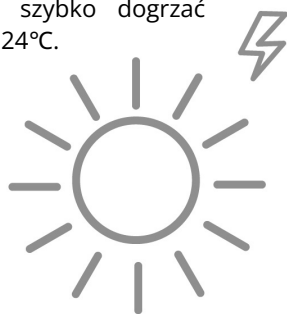
Największe emisje, szkodliwych dla naszego zdrowia zanieczyszczeń powietrza i dwutlenku węgla mającego wpływ na zmiany klimatu, powstają podczas produkcji energii. Dlatego każda efektywnie wykorzystana kilowatogodzina energii elektrycznej i ciepłej to zysk nie tylko dla naszych kieszeni, ale przede wszystkim dla zdrowia, klimatu i środowiska naturalnego.

Przez zmiany codziennych nawyków oszczędzamy więc złotówki oraz planetę Ziemia, która tak samo jak człowiek, potrzebuje do zachowania życia czystego powietrza i czystej wody.

20°C to optymalna temperatura dzienna dla mieszkania czy biura. W kuchni i sypialni wystarczy 18°C, za to dla komfortu ciepłej powinno być w łazience 24°C.

- Przed nawet kilkudniowym wyjazdem warto użyć termostatu i obniżyć temperaturę do 15°C. Po powrocie mieszkanie będzie można szybko dogrzać ustawiając na kilka godzin temperaturę 24°C.
- W słoneczne dni należy całkowicie odsonić okna - naturalne światło także ogrzewa pomieszczenia.
- Ważny jest stan uszczelek w oknach czy drzwiach: można je sprawdzić przystawiając do zamkniętych ram mokrą dłoń. Jeśli zimno będzie wyczuwalne lepiej wymienić uszczelki.
- Zadbaj także o sprawność instalacji c.o. - gdy kaloryfer nie grzeje lub słychać w nim gwizdy i bulgotanie, trzeba go odpowietrzyć lub wezwać fachowca - sprawny potrzebuje mniej energii do ogrzania pokoju.
- Konieczny jest prawidłowy przepływ ciepła w mieszkaniu: każdy mebel lub zasłona utrudniają rozchodzenie się ogrzanego przez kaloryfer powietrza, a „uwięzione” ciepło podnosi temperaturę na podzielniku zwiększając wydatki na ogrzewanie. Także suszenie ubrań na kaloryferze prowadzi do marnowania - można stracić 10% ciepła. Żeby oszczędzać warto zastosować ekrany grzejnikowe, zmniejszające pochłanianie ciepła przez ściany.
- Należy zwracać uwagę, czy w piwnicy albo na klatce schodowej drzwi i okna są dobrze zamknięte. Przez tzw. części wspólne często ucieka ciepło.

Regularne wietrzenie ułatwia utrzymanie w pomieszczeniu właściwej wilgotności powietrza i jest warunkiem dobrego zdrowia.

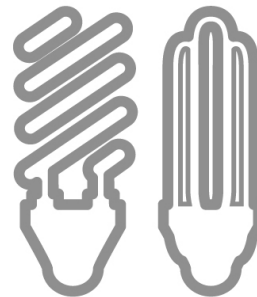
Dlatego warto wiedzieć jak to robić mądrze:

- 10 minut przed wietrzeniem zakręć kaloryfer
- wietrz pomieszczenie intensywnie - przy całym otwartym oknie, przez kilkanaście minut
- po zamknięciu okna ponownie ustaw zadaną temperaturę na termostacie kaloryfera

Kupując sprzęt do domu trzeba sprawdzić jego klasę energetyczną i wybrać eko-funkcje regulujące automatycznie temperaturę, ilość wody i czas pracy urządzenia.

- Efekty wymiany żarówek na energooszczędne oraz maksymalne wykorzystanie naturalnego światła są widoczne na rachunkach. Warto też częściej używać punktowych źródeł światła np. lampek biurkowych.
- Pozostawienie telewizora, komputera czy odtwarzacza DVD w stanie czuwania to nie to samo co wyłączenie wtyczki z sieci - wówczas urządzenia też pobierają prąd. Warto pamiętać o wyjęciu wtyczek z kontaktu nie tylko gdy wyjeżdżamy, ale nawet wówczas gdy przestajemy używać sprzętu lub gdy kładziemy się spać.
- Warstwa kurzu na komputerze albo telewizorze wpływa na zwiększenie nagrzewania się urządzeń, a co za tym idzie - zmniejsza efektywność ich działania i zwiększa pobór prądu. Warto więc odkurzać sprzęt co najmniej raz w tygodniu.
- Pralkę i zmywarkę lepiej uruchamiać tylko wtedy, gdy są już pełne. Dodatkowo warto używać programów EKO, które zużywają mniej wody i prądu niż cykle standardowe, dla których priorytetem jest szybki efekt.
- Efektywne jest również korzystanie w czasie prania lub zmywania naczyń z trybów z jak najniższą temperaturą, która nie wymaga intensywnej pracy grzałek.
- Domowe wampiry energetyczne to suszarki, ekspresy do kawy, pralki, telewizory oraz inteligentne sprzęty lub inne przedmioty korzystające z aplikacji internetowych, które wymagają stałego zasilania energią.

Otwieranie lodówki czy zamrażarki sprawia, że urządzenia te szybko tracą zadaną temperaturę i w efekcie pobierają więcej prądu, by ponownie ją obniżyć. Dlatego lepiej otwierać je rzadko i raczej na krótko.

Z kolei czajnika lepiej używać częściej, ale odmierzając potrzebną w danej chwili ilość wody: pełny czajnik na dwie herbaty jest marnotrawstwem wody, prądu i czasu.

Kąpiel w wannie wypełnionej po brzegi wymaga 170 litrów wody. 4-minutowy prysznic to 40 litrów. Warto więc unikać całkowitego napełniania wanny.

- Dla oszczędności wody lepsze są jednocyfrowe, termostatyczne lub automatyczne (bezdotykowe) baterie kuchenne i łazienkowe. Dzięki nim można zaoszczędzić nawet do 40% wody, niepotrzebnie płynącej podczas ręcznej regulacji strumienia i temperatury w zwykłym kranie.
- Oszczędności wody będą większe dzięki perlatorom, czyli małym nakładkom na wylewki kranów w kształcie sitka, których zadaniem jest napowietrzanie strumienia wody. Mniejsze zużycie wody można uzyskać również dzięki wymianie słuchawki prysznica na mającą ograniczenie przepływu - to rozwiązanie dodatkowo zmniejsza zagrożenie zatrucia czadem i emisję dwutlenku węgla podczas użycia piecyka gazowego.
- Domowe instalacje powinny być sprawne - kapiący kran powoduje straty około 200 mililitrów wody na godzinę co daje ponad 1 700 litrów rocznie! Cieknąca spłuczka daje nawet 78 900 litrów zmarnowanej wody na rok.
  - Mycie zębów przy odkręconym kranie to marnotrawstwo około 16 litrów wody w ciągu dwóch minut szczotkowania.
  - Warto zamienić starą spłuczkę kompaktową (jedno spłukanie = 9 litrów wody) najlepiej na model z podwójnym systemem spłukiwania (jedno spłukiwanie = 3 lub 6 litrów wody).
  - Nawet zużytą już wodę można wykorzystać ponownie np. wodę z płynem po myciu podłogi użyć do spłukania toalety.

Tam gdzie jest to możliwe - w domkach jednorodzinnych i ogródkach działkowych - warto zbierać deszczówkę, którą można wykorzystać do prac ogrodniczych lub do podlewania roślin domowych. Miękka woda jest pełna substancji odżywczych, a nie zawiera pierwiastków dodawanych do wody kranowej. Jest dobrze przyswajalna i świetnie wpływa na większość roślin mieszkaniowych, szczególnie na egzotyczne monstery, skrzydłokwiaty czy kalatee.